

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De alijs pronuntiationis vitijs. De Coccysmo, Brancho, Suspirijs, Blæsa
nare. Capvt V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

vsque actiosi visuntur, quæ dum apud imperitum populum, qui istis rebus pascitur, habeant aliquid incunditatis, e scena transeunt, non modo in oratorum pulpita, sed in ipsas concionatorum cathedras, ex quo latius in dies blandum serpit malum.

Remedium aduersus caninum.

Qua igitur ratione hæc pronuntiation tam peruersa euelli possit, hæc opinor, si pueri primum rebus submissis, & humilibus rotundè pronuntiandis affuescant, nec statim ad tragicas illas nœnias, aut furores etiam procurant.

Deinde, si sensum eorum, quæ recitant, maturè animaduertant, interdum etiam vernacula, non illa inflata, & tragica, sed graui, & sedata pronuntient. Præceptores bene monentes audiant, sua etiam vitia in alijs recognoscant.

Postremò, vbi iam ad illos palæstræ motus aptiores, & magis compositi fuerint, in orationibus exerceantur, quæ varios motus, ac vocis inflectiones admittant; vt quid submisit, ac leniter, quid festiuè, quid atrociter, quid sedatè, quid concitatius dicendum videant, e quibus pronuntiationis grata comparatur varietas.

Pronuntiationis exilis siccitas fugienda.

Næque vero, cum tantoperè cantus exagitur, in eorum sectam transeundum est, qui dum Scyllam fugiunt, in Charybdin incidunt: Dum enim sibi persuadent cantionem esse ab oratore alienam, in exilem quandam deueniunt pronuntiationis siccitatem quotidiano sermone simillimam, quam iure reprehendit Quintilianus, oportet enim esse aliquid in actione nitoris, & curæ, quod qui penitus euellere stuant, corrumpunt eloquentiam. Maximè verò illud apparet in floridis argumentis, vt in ipsa Poëmatum recitatione, in qua, qui pucros in eam conantur adducere seueritatem, vt naturaliter, quod aiunt, pronuntient, non solum quicquid in ea atate est, tollunt gratiæ, & iucunditatis, sed eorum actionem subleuam, exilem, languidam, & penè senilem faciunt, vt præ istis iam cantores disertis, & benè fortunatis videntur. Quis enim eum ferat, qui istos versus hamiliter pronuntiet.

Soro tonantis (oc enim solum mibi
Nomen relictum est) semper alionum Tonem:
Ac templi summi vidua de'erui atheris,
Lo.umque caelo vultu pel'icibus dedi.
Non secus, ac si Dauus aliquis dicat,

Hæc salus, aut Phœdria secum.

L' unrus eo crepi egomet, mecum inter viam.

Ita vbi vbi, quia in animo est molestia

Aliam rem ex alia cogitare.

Cantus in

(Quaquam, & hæc etiam aliquid artis desiderant) planè ridiculi sunt, qui ita pronuntiant, nec vident M. Tullium hoc genus improbasse, qui dixit in oratione, cantum esse a. a. bet. que subobscurorem, artificiosos scilicet vocis flexus subindicans, quos, qui omnino reijciunt, dum se artificiosa dicunt improbare, suauitatem suam persuasionem, sed cæterorum labori dent veniam, qui nihil credunt esse perfectum, nisi vbi natura cura iuuatur.

De alijs pronuntiationis vitijs.

De Coccyfimo, Brancho, Suspirijs, Blasfa nare.

CAPVT V.

Alia sunt pronuntiationis vitia, & ea quamplurima, inter quæ Coccyfimus, Branchus, Suspiria, & Blasfa nares sapius numerantur.

Coccyfimus fit, cum vox supra vires virgetur, vnde & suffocata sapere, & maiore nisu, minus clarè est, & interim elisa in illum sonum erumpit, cui Græci nomen ab immaturo gallorum cantu dederunt. Quale autè istud sit, apparet ex Iulio Polluce, qui nonnullis gallicis tribuit, ex auctoritate Demosthenis, & Hyperidis, ὑπεριονος ἢ Δημοσθενος, ἢ Ἀλεξτρούωνος τὸ κοκκύφεινον.

Branchus, siue βραχχῶς est longus, & plenus, & clarus suis spiritibus, non tamen firmæ intentionis, ideoque t. emulus, vt corpora, que aspectu integra neruis parum sustineantur, vt ait Fabius, cuius etiam vitij meminit Pollucis Quomasticon, & βραχχῶν φωνῆν nominat.

Suspiriosi alij sunt, qui spiritum cum stridore per raritatem dentium non recipiunt, sed resorbent, sunt qui crebro anhelant, & intortum etiam clarè sonante imitentur iumenta onere, & iugo laborantia: Quod affectant quoque, tanquam inuentionis copia virgeantur, maiorque vis eloquentiæ ingruat, quam quæ emitti faucibus possit: Est alijs concursus oris, & cum verbis suis colluctatio: iam rursus, & expuere crebro, & ab imo pulmone pitui amaroctis adducere, & oris humore proximos spargere, & maiorem partem spiritus in eloquendo, per nares effundunt.

Pronuntiationis vitia.

effundere, etiã si non utique vocis sunt vitia, quia tamen propter vocem accidunt, huic loco subiunguntur. Quod verò ad rectam spiritus, & vocis œconomiam attinet, nec volubilitate nimia confundenda, quæ dicimus, quæ, & distinctio perit, & affectus, & nonnunquam etiã verba aliqua sui parte fraudantur, cui contrarium est vitium nimie tarditatis. Nam, & difficultate inveniendi fateretur, & segnitia soluit animos, & in quo est aliquid temporibus præfinitis aquam perdit. Promptum sit os non præceps: moderatũ non lentum. Spiritus quoque, nec crebro receptus concidat sententiam, nec eo vsque trahatur, donec deficiat. Nam, & deformis est consumpti illius sonus, & respiratio sub aqua diu pressi similis, & receptus longior, & non opportunus, ut quia fiat, non ubi volumus, sed ubi necesse est. Hæc Fabius.

De vocis naturalibus vitijs, & virtutibus.

CAPVT VI.

Vox nigra: qua?

Iulius Pollux Onomastici lib. 2. ca. 26. viginti ferme vitia enumerat, quibus mala vox appellari solet.

Prima est *ἀλωα* nigra, hoc est obscura translatione ducta ab oculis, ad aures. Nam ut nigrum segnius oculos afficit, ita hæc vox difficiliter in aures penetrat, & secum minus habet amenitatis, imò tristis retinet quidpiam horrois.

οὐκ fusca, vel subnigra, differt quidem à nigra quod minus habeat obscuritatis, sed tamen à pura vocalitatis nitore longe abest.

ἀνώγυ inamena, quales esse solent aliquando robustissimæ voces, cum quibus raro miscetur iucunditas. Et id in Cassio Senero mirabile fuisse memorat Seneca, quod valentissimæ vocis retineret suauitatem. Hæc enim inter se raro conueniunt, ut eadem vox sit suavis, & solida.

ζυγυ pusilla dicitur à Quintiliano, quæ *ὑπερβολή* excessiua, & prægrandis opponitur. Talis est eorum, qui pipere magis videntur, quam loqui.

στενὴ angusta, quæ veluti per arctum gutturis canalem tenuiter eliquatur, nec aures implet auditorum.

ἀνώγει Quæ vel difficile auditur, vel

auribus importunè molesta est.

ἀσπιδίς subfunda vocatur à Fabio, quæ ut *Ἀσπιδίος* citharista sonum intus retinet, nec vocales habet emissiones.

Εὐρηχουμένη confusa, nec plene articulatis sonis distincta.

Ἐμυλῆς absona, discrepans, & inconcinna.

Ἀμυλῆς neglecta, sine nitore, & palestra.

Ἀνάγωγος rudis, & intractabilis, quales esse solent pulli equorum effrænes.

Ἀπειδίς ad persuadendum inepta, qualis esse solet vox cantantium in oratione.

Δυσόμακτος rigida, quæ ægrè flexiones admittit.

Τροχθα dura, & aspera, quæ strepitu aures offendit.

Διπλοῦς indisciplata, quæ fit, quando sermo subulat imparibus spatijs, ac sonis, miscens longa breuibus, graui acutis, clara summissis, & inæqualitate horum omnium, sicut pedum claudicat sermo, eadem varia & inconstans dicitur.

Ἐπιπρῆ tristis, & acerba, quæ aures iniucundum sonum fundit, qualis esse solet rotarum stridularum, aut incoacinnarum aurium.

Ἐρηχάδης infirma, quæ tenuis, & elisus spiritus, in raucam exilitatem spargitur.

Χαλκίσοια ænea, quæ instar æris vehementi quodam tinnitu aures ferit.

Ὀξυ acuta, quæ sonantius, quam par est, aures percellit, & penetrat. Non enim acutissimus sonus orationibus conuenit, quod prætenus sit, & nimis secans, & immodicæ claritatis, contrariæ verò virtutes sunt.

Ἰσχυρὰ alta, quæ ex firmis sparsa lateribus, aures implet plenissime.

ὑπερβολή excelsa, & exaggerata, quæ non modo plenius auditur, sed ipsa firmitate durabilis est.

Λαμπρῆ clara, quæ nitidius personat, & nullis maculis infuscatur.

Πλατῆα plana, fusa, explicata.

Βαρῆα grauis, & prægrandis, esse solet valentissimorum musicorum, quæ si admixtam habeat suauitatem, laudatissima vox est, at verò dulcedinis expertis, plerumq; in vastâ enormitatem spargitur.

Λευκὴ candida, & pura, quæ aures afficit, ut color albus oculos.

Ἐμμεκὸν pura, pura, & quasi omnibus vitijs, ac sordibus defæcata.

Virtutes vocis.

ἡδὴ